

**PROGRAM SIJIL TAHFIZ AL-QUR'AN DARUL QURAN JAKIM-
UNIVERSITI ISLAM ANTARABANGSA MALAYSIA :
ANALISIS TERHADAP PENCAPAIAN HAFAZAN DAN
PERMASALAHANNYA**

SHAHRULKARNAIN BIN MOHAMAD NAZIR

**JABATAN AL-QURAN & AL-HADITH
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2013

**PROGRAM SIJIL TAHFIZ AL-QUR'AN DARUL QURAN JAKIM-
UNIVERSITI ISLAM ANTARABANGSA MALAYSIA :
ANALISIS TERHADAP PENCAPAIAN HAFAZAN DAN
PERMASALAHANNYA**

SHHRULKARNAIN BIN MOHAMAD NAZIR

**DISERTASI INI DIKEMUKAKAN UNTUK MEMENUHI
KEPERLUAN BAGI IJAZAH SARJANA USULUDDIN BAHAGIAN
II (SECARA KURSUS DAN PENYELIDIKAN)**

**JABATAN AL-QURAN & AL-HADITH
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2013

UNIVERSITI MALAYA
PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Nama: _____ (No. K.P/Pasport: _____)

No. Pendaftaran/Matrik: _____

Nama Ijazah: _____

Tajuk Kertas Projek/Laporan Penyelidikan/Disertasi/Tesis ("Hasil Kerja ini"): _____

Bidang Penyelidikan: _____

Saya dengan sesungguhnya dan sebenarnya mengaku bahawa:

- (1) Saya adalah satu-satunya pengarang/penulis Hasil Kerja ini;
- (2) Hasil Kerja ini adalah asli;
- (3) Apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hakcipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hakcipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya dan satu pengiktirafan tajuk hasil kerja tersebut dan pengarang/penulisnya telah dilakukan di dalam Hasil Kerja ini;
- (4) Saya tidak mempunyai apa-apa pengetahuan sebenar atau patut semunasabahnya tahu bahawa penghasilan Hasil Kerja ini melanggar suatu hakcipta hasil kerja yang lain;
- (5) Saya dengan ini menyerahkan kesemua dan tiap-tiap hak yang terkandung di dalam hakcipta Hasil Kerja ini kepada Universiti Malaya ("UM") yang seterusnya mula dari sekarang adalah tuan punya kepada hakcipta di dalam Hasil Kerja ini dan apa-apa pengeluaran semula atau penggunaan dalam apa jua bentuk atau dengan apa juga cara sekalipun adalah dilarang tanpa terlebih dahulu mendapat kebenaran bertulis dari UM;
- (6) Saya sedar sepenuhnya sekiranya dalam masa penghasilan Hasil Kerja ini saya telah melanggar suatu hakcipta hasil kerja yang lain sama ada dengan niat atau sebaliknya, saya boleh dikenakan tindakan undang-undang atau apa-apa tindakan lain sebagaimana yang diputuskan oleh UM.

Tandatangan Calon

Tarikh

Diperbuat dan sesungguhnya diakui di hadapan,

Tandatangan Saksi

Tarikh

Nama:
Jawatan:

ABSTRAK

Kajian ini dijalankan terhadap 60 orang responden yang terdiri daripada 30 orang responden lelaki dan 30 orang responden perempuan. Mereka merupakan pelajar semester akhir program Sijil Tahfiz al-Quran Darul Quran- UIAM dan juga telah menamatkan hafalan al-Quran 30 juzu'. Tujuan kajian ini dilaksanakan adalah untuk mengkaji pencapaian hafalan al-Quran bagi pelajar yang mengikuti program ini. Kajian ini juga dilaksanakan berdasarkan pembolehubah bersandar iaitu ujian hafalan al-Quran secara lisan (*syafawī*) dan juga pembolehubah tidak bersandar atau bebas iaitu jantina dan sosioekonomi. Kaedah yang digunakan dalam kajian ini ialah soal selidik, ujian, tinjauan dan pemerhatian. Kesemua data tersebut dianalisis melalui Program Sistem Statistik Pukul Sains Sosial (*Statistical Package For Social Science/ SPSS*) versi 18.1. Pengkaji menganalisis data dalam dua bentuk iaitu deskriptif dan inferensi. Bagi maklumat responden dan soal selidik pengkaji menggunakan analisa deskriptif, manakala bagi melihat perbezaan jantina dan sosioekonomi melalui ujian hafalan yang telah dilakukan, pengkaji menganalisa dalam bentuk inferensi termasuk ujian-t dan korelasi. Dapatan kajian ini menunjukkan terdapat kelemahan yang sangat ketara dalam aspek hafalan al-Quran bagi pelajar-pelajar Program Sijil Tahfiz al-Quran Darul Quran JAKIM – UIAM. Manakala, pencapaian hafalan yang diukur berdasarkan jantina mendapati tidak terdapat perbezaan yang signifikan berdasarkan pembolehubah tersebut. Namun daripada aspek sosioekonomi, pelajar yang datang daripada sosioekonomi yang tinggi dilihat lebih menguasai hafalan al-Quran berbanding golongan lain. Namun perbezaan ini tidaklah terlalu besar dan menggambarkan golongan sederhana dan susah juga boleh menguasai hafalan al-Quran dengan baik.

ABSTRACT

This research was conducted on 60 samples comprising of 30 male respondents and 30 female respondents. The respondents are final year students of Certificate program Tahfiz Darul Quran Quran JAKIM- IIUM and has also completed the memorization of the Qur'an 30 juzu '. The purpose of this study was to investigate the achievement of memorizing the Quran for students enrolled in this program. This study was also conducted based on the dependent variable, tests, memorizing the Quran verbally (*syafawī*) as well as the independent variables, which are gender and socioeconomic background. The methods used in this study were questionnaires, tests, surveys and observations. The data was analysed using the Statistical Package For Social Science (SPSS) version 18.1. Researchers analyzed the data in two forms, namely descriptive and inferential. The data obtained from the questionnaire was analyzed by using descriptive analysis, while the differences gender and socioeconomic in terms of based on the memorization tests were analyzes in the form of inference including t-test and correlation. The findings of this study show that there are significant weaknesses in terms of memorizing the Quran among the students. However, memorizing the measured performance based on gender, there is no significant difference in terms of memorizing performance between different gender. It was also found that students from higher socioeconomic background were to master seen the Qur'an memorization more than other people. However, the difference is not significant describe the medium and may also receive the memorization of the Qur'an properly and therefore showed dthat students from middle class of sosioeconomic background can also memorize al-Quran well.

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah yang Maha Pemurah lagi Maha Pengasih. Tuhan sekalian alam yang menciptakan segala kejadian dan makhluk. Selawat dan salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad s.a.w, seluruh ahli keluarga dan para sahabat baginda.

Bersyukur ke hadrat ilahi kerana atas limpah kurnianya serta keiznannya maka dapat saya menyiapkan tesis ini bagi tujuan menyempurnakan pengajian saya di peringkat Sarjana. Tanpa keiznannya tidak mungkin tesis ini dapat disiapkan.

Penghargaan dan terima kasih yang tidak berbelah bagi saya rakamkan kepada penyelia saya iaitu Prof. Madya Dr. Mustafa bin Abdullah yang telah banyak memberikan tunjuk ajar kepada saya bagi menyiapkan tesis ini. Segala pengorbanan masa, ilmu yang dicurahkan serta bimbingan yang diberikan sangatlah saya hargai dan tidak mampu saya membalasnya. Hanya doa yang saya mampu pinta agar diberi kesejahteraan dan kebaikan sepanjang masa. Begitu juga kepada semua pensyarah dan kakitangan di Jabatan al-Quran dan al-Hadith yang banyak membantu saya menjayakan tesis ini.

Demikian juga, tidak lupa saya ucapkan terima kasih kepada pihak Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) dan Darul Quran JAKIM kerana telah memberikan sokongan kepada saya untuk meneruskan pengajian di peringkat Sarjana dan telah memberikan kebenaran kepada saya untuk menjalankan kajian di Darul Quran JAKIM. Tidak

dilupakan juga kepada rakan-rakan di JAKIM dan Darul Quran yang banyak membantu saya untuk mendapatkan maklumat dan data bagi tujuan menyiapkan tesis ini.

Penghargaan istimewa juga saya ungkapkan kepada ayahanda dan bonda iaitu Hj. Mohamad Nazir bin Ismail dan Hajah Rakiah binti Mat Nor yang banyak menghabiskan masa, tenaga dan harta untuk membesarkan anak-anak supaya sentiasa beriman, berilmu dan berjaya serta sentiasa mendoakan kejayaan anak-anak. Begitu juga kepada seluruh kaum keluarga yang banyak memberikan sokongan dan doa kepada saya. Hanya Allah jua yang mampu membalasnya.

Ungkapan penghargaan yang khusus juga ditujukan kepada isteri tercinta iaitu Puan Wan Fatin Nadzirah binti Wan Ismail yang begitu sabar, setia dan ikhlas dalam menemani saya serta banyak memberikan inspirasi dan galakan dalam menyiapkan tesis ini. Tidak dilupakan juga kepada tiga permata hati yang tercinta sebagai penyuntik semangat dalam perjuangan ini.

Akhirnya, saya mendoakan kesejahteraan kepada semua pihak yang membantu saya menyiapkan tesis ini. Moga semua amalan kita diterima sebagai ibadah oleh Allah s.w.t.

SHahrULKARNAIN BIN MOHAMAD NAZIR

Jabatan Al-Quran dan Al-Hadith

Akademi Pengajian Islam,

Universiti Malaya, Kuala Lumpur.

ISI KANDUNGAN

PERKARA	HALAMAN
HALAMAN HADAPAN	i
HALAMAN JUDUL	ii
PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	iii
ABSTRAK	iv
ABSTRACT	v
PENGHARGAAN	vi
ISI KANDUNGAN	viii
PANDUAN TRANSLITERASI	xiii
SENARAI SINGKATAN	xv
SENARAI JADUAL	xvi

BAB PENDAHULUAN

Pendahuluan	1
Latar Belakang Kajian	3
Masalah Kajian	5
Objektif Kajian	6
Hipotesis Kajian	7
Kepentingan Kajian	8
Huraian Istilah	8
Skop Kajian	10

Sorotan Kajian	10
Metodologi Kajian	15
Pecahan Bab	16
Kesimpulan	20

BAB SATU: PENGENALAN PROGRAM SIJIL TAHFIZ AL-QURAN DARUL

QURAN JAKIM-UNIVERSITI ISLAM ANTARABANGSA MALAYSIA

1.0 Pengenalan	21
1.1 Sejarah Program Sijil Tahfiz Al-Quran Darul Quran JAKIM-UIAM	22
1.2 Falsafah	24
1.13 Objektif	24
1.14 Pengambilan Dan Kemasukan	24
1.15 Kelayakan Masuk	25
1.16 Tenaga Pengajar	29
1.17 Kesimpulan	29

BAB DUA: PERLAKSANAAN PROGRAM SIJIL TAHFIZ AL-QURAN DARUL

QURAN JAKIM-UNIVERSITI ISLAM ANTARABANGSA MALAYSIA

2.0 Pendahuluan	31
2.1 Beberapa Model Integrasi	32
2.2 Sistem Pengajian	33
2.2.1 Tempoh Pengajian Di Darul Quran JAKIM	33
2.2.2 Jangka Masa Pengajian	33

2.2.3 Tempoh Pengajian Keseluruhan	34
2.3 Kurikulum	34
2.3.1 Bahasa Pengantar	34
2.3.2 Klasifikasi Kursus Mengikut Semester	35
2.3.3 Pro Forma Rangka Kursus <i>Hifz</i> Al-Quran	37
2.4 Kaedah Dan Sistem Hafalan	47
2.4.1 Kaedah Menghafal Al-Quran	49
2.5 Kesimpulan	53

BAB TIGA: METODOLOGI KAJIAN

3.0 Pendahuluan	54
3.1 Erti Penyelidikan	55
3.2 Perlaksanaan Kajian	56
3.3 Reka Bentuk Kajian	57
3.4 Metode Penentuan Subjek	59
3.5 Kawasan Kajian	60
3.6 Populasi Kajian	60
3.7 Pengelompokan Sampel Kajian	61
3.7.1 Pengelompokan Mengikut Jantina	61
3.7.2 Pengelompokan Mengikut Tahap Sosioekonomi.	61
3.8 Penentuan Pembolehubah Dan Aspek Kajian	62
3.8.1 Pembolehubah Bebas	62
3.8.2 Pembolehubah Bersandar	63

3.8.3 Penentuan Aspek Kajian	63
3.9 Alat Pengumpulan Data	63
3.9.1 Soal Selidik	63
3.9.2 Ujian Hafalan Al-Quran	64
3.9.3 Skema Pemarkahan	65
3.9.4 Penggredan Markah Ujian	65
3.10 Kesahan Dan Kebolehpercayaan Instrumen	66
3.10.1 Metode Pengumpulan Data	68
3.10.2 Kajian Rintis	70
3.10.3 Keputusan Kajian Rintis	71
3.10.4 Pengedaran Soal Selidik Dan Ujian Hafalan	73
3.11 Analisis Data	74
3.11.1 Markah Ujian	74
3.11.2 Analisis Statistik Deskriptif Dan Analisis Statistik Inferensi	74
3.12 Kesimpulan	75

BAB EMPAT:ANALISIS KAJIAN

4.0 Pendahuluan	76
4.1 Profil Responden	78
4.2 Tahap Penguasaan Hafalan Al-Quran Secara Keseluruhan	79
4.3 Tahap Penguasaan Hafalan Berdasarkan Jantina	81
4.3.1 Ujian-T Perbezaan Tahap Bacaan Al-Quran Berdasarkan Jantina	81
4.4 Tahap Penguasaan Hafalan Al-Quran Berdasarkan Status Sosioekonomi	82

4.5 Analisis Soal Selidik	84
4.5.1 Maklumat Diri Responden	84
4.5.2 Penguasaan Hafalan	90
4.5.3 Permasalahan	95
4.6 Kesimpulan	102

BAB LIMA:PERBINCANGAN, KESIMPULAN DAN CADANGAN

5.0 Pengenalan	103
5.1 Perbincangan Tentang Penemuan	104
5.1.1 Pencapaian Hafalan Al-Quran Pelajar Program Sijil Tahfiz Al-Quran Darul Quran-UIAM	104
5.1.2 Pencapaian Hafalan Berdasarkan Jantina	105
5.1.3 Pencapaian Hafalan Berdasarkan Tahap Sosioekonomi	107
5.2 Kesimpulan	108
5.3 Cadangan	109
5.3.1 Pelajar	110
5.3.2 Guru	112
5.3.3 Ibu bapa Dan Keluarga	114
5.3.4 Darul Quran	115
5.4 Cadangan Kajian Susulan	119

Bibliografi

LAMPIRAN

PANDUAN TRANSLITERASI

Konsonan

Abjad	Sebutan Arab	Transliterasi rumi
ا	alif	a
ب	ba'	b
ت	ta'	t
ث	tha'	th
ج	jim	j
ح	ha'	h
خ	kha'	kh
د	dal	d
ذ	dhal	dh
ر	ra'	r
ز	zay	z
س	sin	s
ش	shin	sh
ص	sad	s
ض	dad	d
ط	ta'	t
ظ	za'	z
ع	'ayn	'
غ	ghayn	gh
ف	fa'	f
ق	qaf	q
ك	kaf	k
ل	lam	l
م	mim	m
ن	nun	n
و	waw	w
هـ	ha'	h
ء	hamzah	,
ي	ya'	y
ة	ta' marbutah	h: dimatikan t: dihidupkan

Vokal

Vokal Pendek	Transliterasi
◻ (<i>Fathah</i>)	a
◻ (<i>Kasrah</i>)	i
◻ (<i>Dammah</i>)	u

Vokal Panjang	Transliterasi
ا/ى	ā
ي	ī
و	ū

Diftong

Diftong	Transliterasi
و◻	Aw
ي◻	Ay
و◻	Uww
ي◻	iy/i

Sumber: Jawatankuasa Buku Panduan Penulisan Tesis/Disertasi (2006), *Buku Panduan Penulisan Tesis/Disertasi Ijazah Tinggi Akademi Pengajian Islam*. Kuala Lumpur: Pejabat Ijazah Tinggi Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya.

SENARAI SINGKATAN

s.w.t	:	<i>subhanahu taala</i>
s.a.w	:	<i>sallallahu alaihi wasallam</i>
a.s	:	<i>alaihis salam</i>
JAKIM	:	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
UIAM	:	Universiti Islam Antarabangsa Malaysia
INDAH	:	Institut Dakwah dan Latihan Islam
JPM	:	Jabatan Perdana Menteri
BAHEIS	:	Bahagian Hal Ehwal Islam
OKUMP	:	Orang kurang upaya masalah penglihatan
UiTM	:	Universiti Teknologi Mara
ILIM	:	Institut Latihan Islam Malaysia
USIM	:	Universiti Sains Islam Malaysia
MTQN	:	Maahad Tahfiz al-Quran Negeri
Y. Bhg	:	Yang Berbahagia
Prof.	:	Profesor
Dr.	:	Doktor
SPM	:	Sijil Pelajaran Malaysia
SPSS	:	<i>Statistical Package For Social Science</i>

SENARAI JADUAL

No. Jadual	Tajuk	Halaman
JADUAL 1.1	Syarat Khas Program	27
JADUAL 2.1	Mata Pelajaran Semester Satu	36
JADUAL 2.2	Mata Pelajaran Semester Dua	37
JADUAL 2.3	Mata Pelajaran Semester Tiga	37
JADUAL 2.4	Sukatan hafalan bagi semester satu	40
JADUAL 2.5	Sukatan hafalan bagi semester dua	42
JADUAL 2.6	Sukatan hafalan bagi semester tiga	45
JADUAL 3.1	Sampel Kajian Berdasarkan Sosioekonomi	64
JADUAL 3.2	Skor Ujian	68
JADUAL 3.3	Perbatuan Kajian	72
JADUAL 4.1	Profil Responden Kajian	81
JADUAL 4.2	Penguasaan hafalan al-Quran bagi keseluruhan pelajar	83
JADUAL 4.3	Tahap Penguasaan Hafalan Pelajar berdasarkan pangkat	83
JADUAL 4.4	Penguasaan Hafalan Pelajar Berdasarkan Pembolehubah Jantina	84
JADUAL 4.5	Ujian-t Perbezaan Penguasaan Hafalan al-Quran Berdasarkan Jantina	85
JADUAL 4.6	Penguasaan hafalan berdasarkan sosioekonomi	86
JADUAL 4.7	Sebab belajar di Darul Quran	88
JADUAL 4.8	Bilangan maqra' yang dihafal	89
JADUAL 4.9	Masa untuk menghafal al-Quran	90

JADUAL 4.10	Masa untuk mengulang	91
JADUAL 4.11	Pelajar yang pernah menghafal al-Quran	91
JADUAL 4.12	Bilangan juzu' yang diingati	92
JADUAL 4.13	Analisis diskriptif Bahagian B	93
JADUAL 4.14	Keputusan soal selidik Bahagian B	94
JADUAL 4.15	Analisis diskriptif Bahagian C	99
JADUAL 4.16	Keputusan soal selidik Bahagian B	100